

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kd
pitarjevi ulici šte. 6 — Telefo
uredništva šte. 50 — Telefo
— upravnništva šte. 328 —CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Socialna in gospodar-ska svoboda.

V razpravi o delavskem zavarovanju v seji zakonodajnega odbora dne 2. dec. leta je govoril tudi en član Jugosl. kluba dr. Janko Šimrak. On se je v prvi stvari oziral na izvajanja poslanca radikalne stranke dr. Laza Markovića in rekel:

Gosp. dr. Marković je povdarjal, kako se je radikalna stranka vedno borila za socialno pravičnost. Mislim, da je tu imel pred očmi Svetozara Markovića, ki je v svojih delih pisal, da nikakor ni zadovoljen s samim narodnim osvobojenjem Srbov, Hrvatov in Slovencev, vsega našega jugoslovanskega naroda, ker to osvobojenje ne bi bilo popolno, ako bi se z njim ne izpolnila tudi socialna in gospodarska pravičnost. On je svoj čas ostro napadal vse, ki so siredili samo za narodnim osvobojenjem, njemu je veljalo socialno gospodarsko osvobojenje več nego narodno. Svetozar Marković se spatra za začetnika radikalne stranke. Zato je zelo razveseljivo dejstvo, da je enake misli podal tudi dr. Laza Marković. To znači, da je mnenja, da je treba iti po potih, po katerih je hodil Svetozar Marković.

Nato je posl. dr. Šimrak dokazoval, da more zakon o delavskem zavarovanju kratkim potem rešiti zakonodajni odbor, ne da bi ga pošiljal skupščini. Potem je rekel: »Strah me je misli, da bi zmagalo nasprotno stališče in bi zakon v skupščini ne prišel pravočasno na dnevni red. Ako bi imeli jamstvo, da bi ta zakon takoj prišel na vrsto kakor prošili zakon o radu in radu in da bi bil s toliko vemo in energijo sprejet, potem bi mogli mirne duše pristati na predlog, da o stvarni sklepa narodna skupščina. Toda tega jamstva nimamo, zato je potrebno, da reši zakon zakonodajni odbor sam.

Med raznimi formalnimi ugovori je dr. Laza Marković navedel tudi tega, da se sedanji zakonski načrt tehnično ne da izvesti. Toda ko je ministrstvo za socialno politiko to stvar predložilo, je imelo pred očmi pač tudi tehnična sredstva, s katerimi naj se zakon izvede. Ministrstvo je naglasilo, da se bo ves zakon izvedel do 1. 1925., torej se mora postopno rešavati. Ako ta zakonodajni odbor sedaj ta predlog odkloni in pride 1. 1925., tedaj bo minister za socialno politiko rekel, da se bo ta zakon izvršil 1. 1930.

Zakon o radu in radu je prinesel v naše delavske vrste velik polom. Podjetniki, delodajalci in kapitalisti so razumeli ta zakon tako, da smejo sedaj postopati z delavci ne kakor z ljudmi, ampak kakor z živino. Vsak dan se slišijo delavske pritožbe. Fabrikanti mislijo, da morejo delavce po svoji volji prisiliti na 10- ali 12-urno delo. Oni odpisujejo na stotine in stotine delavcev iz službe in jih šikarajo na vse mogoče načine; dajejo jim tako nizke plače, da ne morejo vzdržati niti sebe, a kaj še-le družino. Znano pa je, da so ti tovarnarji in delodajalci večinoma tujci, ki so vedno delali proti naši državi. In ti ljudje se skrivajo sedaj za našo državno silo, da morejo tlačiti naše ljudi. Nekoliko takih primerov — pravi dr. Šimrak — sem videl na lastne oči ter jih bom predložil ministrstvu za socialno politiko, da se vidi, kako se dela z našimi delavci.

Vse to dokazuje, da je ta zakon potreben in da se mora rešiti. Le na ta način je mogoče našim delavcem dokazati, da naša država poleg narodnega osvobojenja spoštuje istotako tudi osvobojenje delavca, saj brez gospodarskega osvobojenja ni niti narodnega osvobojenja.

IZPLAČEVANJE INVALIDSKIH POKOJNIN V INOZEMSTVO.

Belgrad, 5. dec. Ministrstvo za socialno politiko je uredilo izplačevanje pokojnin invalidom in družinam padlih vojakov v inozemstvu. Naši državljani, ki žive v inozemstvu, bodo morali predložiti prošnje za nakazilo pokojnin našim diplomatskim in konzularnim zastopnikom na tujem. Ti zastopniki bodo odposlali prošnje pristojnim invalidskim sodiščem, oziroma pokrajinskim upravam, ki bodo o njih sklepala ter jih predložila ministrstvu za socialno politiko v svrhu končnega odobrenja izplačevanja pokojnin v inozemstvo.

Krizo rešujejo.

Belgrad, 6. decembra. (Izv.) Radikalci se še vedno pogajajo s posameznimi strankami. Na vsak način skušajo pridobiti vsaj del opozicije za vstop v vlado. Vendar se že sedaj lahko z gotovostjo trdi, da bodo vsi njihovi napori ostali brezuspešni. Demokraci gledajo na ta pogajanja z veliko nervoznostjo in vznemirjenjem, kljub temu, da povsod naglašajo, da je nemogoče, da bi Pašić sestavil vlado, v kateri bi oni ne bili zastopani.

Belgrad, 6. decembra. (Izv.) Pogajanja med posameznimi strankami niso dosedaj

privedla do nobenih rezultatov. Pri opoziciji se ne opaža nobene izpremembe in vlada razpoloženje, ki je vladalo do sedaj. V vseh tujakšjih političnih krogih prevladuje mišljenje, da se bodo morali na koncu koncev radikalci zopet sprijazniti z demokrati in z njimi skupaj voditi državno politiko po izvoženih in blatnih potih. Kakor se govori v demokratskih krogih, je tudi Stojan Protić istega mnenja in je izjavil, da v sedanjih razmerah ni mogoča druga vlada kot dosedanja koalicija.

Z razorožitvene konference.

Vojna nai se napove 6 mesecev poprej.

Pariz, 5. dec. Razorožitvena konferenca, ki se je pričela s tolikimi upi, je že grozila, da se razide brez uspeha. Pred vsem se je upirala Francija; Italija je hotela biti tudi oborožena, zahteva bajce celo, da se Jugoslavija in Grška razorožita najprvo. Največje skrbi pa je delalo razmerje med Japonsko in Ameriko. Japonska gradi nove velikanske bojne ladje »drednote«, Amerika istotako ter obenem utrjuje svoje otoke v Tihem Oceanu proti Japonski. Sedaj se kaže Japonska pripravljena, da zniža svojo vojno mornarico na 60 odstot. dosedanje moči pod pogoj, da sme ohraniti svojo novo največ-

jo bojno ladjo in da Amerika preneha z utrjevanjem tihomorskih otokov. Poleg tega zahteva Japonska, da se mora vsaka vojska napovedati 6 mesecev prej, predno izbruhnejo sovražnosti. Če se to uresniči — kdo bi verjel takim določbam — bi postale vojske res precej redke. Zdi se, da konferenca v Washingtonu vendar ne bo popolnoma brez uspehov. Toda pomniti je treba, da bodo v dobi sedanjega kapitalistično-imperialističnega mišljenja vse še tako lepe določbe ostale le na papirju toliko časa, dokler bo vladalo načelo, da je moč pred pravico.

Anglija rešuje Nemčijo.

Amerika mora pomagati Evropi.

London, 5. decembra. Med Nemčijo in Anglijo se že dalje časa vrše pogajanja za gospodarsko okrepitvev Nemčije. Potovanje znanega Stinnesa v London je imelo ta svoj namen. Enako potovanje nemškega gospodarskega večaka Rathenaua. Nemčija bi rada našela posojilo 25 milijonov šterlingov (1 šterling = 1120 kron). Anglija sama pa ji takega posojila ne more dati, ker nima dovolj sredstev za se. Zato so predlagali Angličji, naj bi vsi zavezniki

skupno zbrali potrebno vsoto. Amerika pa, ki bi edina z lahkoto zmogla to vsoto, ki za njo ni niti velika, noče za sedaj o tem nič slišati. Lloyd George hoče Ameriko posebno pridobiti za to nemško posojilo. Ta namen ima njegovo potovanje v Ameriko, kateri hoče izjaviti, da Amerika mora Evropi pomagati, če noče sama doživeti usode Evrope.

Anglija ima seveda z okrepitvijo Nemčije svoje posebne namene.

Albanija ali Švica?

V novosaški »Zastavi« piše dr. Milutin Simonović članke o »Neurejenosti v državi in družbi«. Pisec dokazuje to neurejenost z različnimi zgledi iz državne uprave in javnega življenja. V marsičem ima prav. Tako n. pr. žigosa, da se za 20 odstotno prisilno posojilo, ki se je vzelo srotinji o priliki prvega žigosanja kron, ne dajo za manjše zneske nobene obresti, za večje pa 3 odstotne, a za zadnje državno posojilo, ki so ga dali konfidenti in veliki bogataši, da si državo še bolj zaslužijo, se dajejo 7 odstotne obresti. Na splošno pa odkriva članek tisto zaostalo mišljenje, ki je na las podobno zloglasnemu pruskemu duhu, ki tudi danes še tvori nevarnost za notranji mir v Nemčiji, kakor je preje tvoril nevarnost za svetovnimir.

Samo mimogrede beležimo, da se članek zgraža nad tem, da je država oprostila uvozne carine zvonove, da se dvigajo v stolpe zvonovi in pokopava živi novec v mrtve stvari; ni pač vsakemu srcu dan posluh za žive zvoke, kakor so zvoki cerkvenih zvonov. Težje je, kar piše članek dalje. Tu čitamo: »Začelo se je štediti, in to neurejeno, ker se je začelo od vseh ministrstev enako trgati, kar je zgrešeno, ker se od vojnega in prometnega ministrstva ne sme ničesar odtrgati, ampak jima ponuditi, če mogoče, še večji kredit, nego ga zahtevata. Največ se more odtrgati ministrstvu za prosveto, raznim prosvetnim ustanovam, kajti je držav, ki nimajo nobene ali pa le jako majhno prosveto, toda brez vojske ni države (Albanija). Tudi najkulturnejši narodi brez vojske nimajo svoje države«. Kot primer za zadnje trditve navaja članek — lužiške Srbe in »do nedavno Poljake«.

Ako akademično izobražen Srb v javnem listu piše take stvari, se ne smemo čuditi vetru, ki veje na naših državnih mestih in sili nizdol do zadnjega carinika in Vranglovega žandarja. Mi bi to imenovali militaristično »zatucanost«, ki je ena izmed najnevarnejših vseh norosti. S pametnimi razlogi tej norosti ni priti do živega. Ven-

dar bi vprašali člankarja, ali pozna Švico, Dansko, Holandsko, Švedsko in Norveško, ki so vsekakor nekaj pomembnejše države nego Albanija — in ali res misli, da te države slone na svojih armadah in vojnem brodovju? Kaj takega bi mogel trditi le politični analfabet. In vendar veljajo prav te države kot nedotakljive. Zakaj? Zato, ker so 1. militaristično vladane in ne tvorijo nevarnosti za nikogar, 2. zato, ker so visoko kulturne in ustvarjevalke duševnih in gmotnih dobrin, ki prihajajo v korist sosedom in celemu kulturnemu človeštvu. Te države so znale svojim narodom prihraniti gorje svetovne vojne, kakor so znale že preje mirnim potom uravnati med seboj najtežja politična vprašanja (ločitev Norveške od Švedske!). Te države ne sklepaajo militarističnih napadalnih zvez in prihranjajo svojim državljanom neprestane pretrese, ki jih morajo prestajati državljani militarističnih držav. Te države prihranjajo davkoplačevalcem milijarde ali pa jih dajejo v prosvetne in civilizatorične vrhe. Te države ostajajo daleč proč od vseh preprirov, kjer se rožlja s sabljami, in se brigajo le za dobro upravo svojih dežel, za vedno večji napredek svojih državljanov. Zato pa uživajo tudi na zunaj brezpogojen ugled in spoštovanje.

Sem, sem, gospodje militaristi, hodite po zgledu, ne pa v divjo Albanijo! Organizirajte primerno izobraženo in pošteno orožništvo in ga dobro plačajte — ne za preganjanje političnih nasprotnikov, ampak za zatiranje zločinov in odbijanje nerodnih vpadov čez meje na jugu. V ostalem pa se brigajte za gospodarsko in prosvetno povzdigo ljudstva, za splošno blagostanje; potem se vam tudi morebitnega resnega sovražnega napada ne bo treba bati.

Irska samouprava?

London, 3. decembra. (Reuter) Po vladnem predlogu za ureditev irskega vprašanja se dovoli štatu britanskih dominionov 26 južnim in zapadnim irskim grofijam. Ulsterska grofija se jim ne pridruži.

J. K.

Kujmo bodočnosti!

Delovni sloji so danes tepeni. Od vsepovsodi lete udarci po izmognanih telesih. In vendar vidimo, da so stisnili socialistični preroki in evangelisti rep med noge, se poskrili v zatišje mastnih mest, služb in korit, prepuščajoč mase ljudstva samim sebi in vsem kapitalističnim viharjem po načelu: Naj gre, kamor hoče!

Od zgoraj se širi reakcija: delavska zbornice padajo z odobravanjem »socialističnih proletarcev« v malho kapitalističnih delodajalcev, osemurni delavnik se polagoma ukinjuje, pridobitve na polju stano-vanske politike izginjajo mesec za mesecem, delavsko zavarovanje pada na predpotopno dobo, mesto, da bi stremelo po napredku, draginja raste, a plače ostajajo pri starem, ali se celo znižujejo, struje, ki zahtevajo odpravo ministrstva za socialno politiko se množe, itd., itd. A ljudstvo postaja brezbržno, izgublja odporno moč in se stopnjema udaja v gospodarsko sužnjost kloneč pred krivičnim Mamonom.

Danes ni širajkov, ni protestnih shodov, in vendar zastaja državni voz, vendar ne gre prav. Kapitalizem slavi vrhunec svoje moči, in vendar razpada človeška družba na vseh koncih in krajih, da nas ja groza in strah. Da: kapitalizem je desorganizacija produkcije in konsuma, zato je razpad njegova nujna posledica. Dokler bo gospodoval Mamon, dokler bodo imeli oboževalci zlatega teleta prvo in zadnjo besedo na poveljniškem mostiču na ladji človeške družbe, toliko časa se bomo pogrezali v blato in prepad, toliko časa pojde vse in povsod na slabše.

In vendar pride tudi ura za delovno ljudstvo. Ne čakajmo je prekrizanih rok, ker tako je nikdar ne dočakamo. Svoj dan, svojo zmagu in osvoboditev si ljudstvo mora samo priboriti. In zato pravimo: Pojdi-mo najprvo vase, premetrmo svoj program, pregledimo svojo moč, sovražnikov ne štejmo! Probazimo mišljenje ljudstva v duhu krščanskega socializma, bodimo pošteni in pravični. Notranja sila je namreč tista, ki je silnejša in mogočnejša ko zunanje moči. Najprvo duša! Tako pripravljeni lahko zaupamo v zmagu, ki gotovo pride. In enega ne pozabimo: Naj nas tepo, mi kujmo! Naj trpimo eno leto ali deset let — mi kujmo neprestano, tako dolgo in tako vneto, da skujemo svojo svobodo, zmagu krščanske misli. Kovalci bodočnosti ne klonejo nikdar, krščanski značaji ne kolebajo nikoli. Zato glejmo v bodočnost, stisnimo zobe in pesti, zaupajmo in kujmo!

NAČRT LJUDSKO-SOLSKEGA ZAKONA.

Belgrad, 5. dec. V glavnem prosvetnem svetu se je nadaljevala razprava o načrtu ljudsko-solskega zakona. V poslednji seji se je razpravljalo, ali naj se v ljudsko-solski zakon uvrste tudi meščanske šole, ali pa naj se za meščanske šole ustvari poseben zakon. Po razpravi, ki so se je udeležili skoro vsi člani prosvetnega sveta, se je vršilo glasovanje, pri katerem je bilo z večino sklenjeno, naj ljudsko-solski zakon ne obsega meščanskih šol.

NA DUNAJU VLADA MIR.

Dunaj, 5. dec. Včerajšnji in današnji dan sta potekla na Dunaju popolnoma mirno.

Januarja meseca

začenja izhajati

Socialna misel

mesečna revija, ki bo pod uredništvom

dr. A. Gosarja

prinašala v moderni, poljudni in kratki obliki članke o aktualnih, socialnih, kulturnih in političnih vprašanjih.

Revija odgovarja nujni potrebi po orientaciji naših krogov v sedanji dobi.

Dobrodošla bo zlasti tudi izobraženemu delavstvu!

Cena na leto 100 K.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zagreb, 6. dec. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Dunaj 3.45, Berlin 113—119, Praga 303.5, Italija 11.60, dolar 270—272, Budimpešta 37.

Politični dogodki.

+ Država v rokah ministrskih koterij. »Slobodna Tribuna« piše o vladni krizi in novih pogajanjih med radikali in demokrati ter pravi: »Ta pogajanja, to in tako reševanje krize bo ostalo večna sramota našega mladega parlamentarizma, večni zgled, kako se ne sme delati. Strankarski klubi so se postavili nad krono, nad vladno, nad parlament. Oni enostavno »izbirajo«, oni »delegirajo« ministrske kandidate, oni sestavljajo program vladi in odločajo, kateri kandidat bo prevzel kak resort. — Vse to dokazuje, da ali posamezni ministrski kandidati razvrščajo in mobilizirajo okoli sebe svoje trabante v koterije ali pa posamezne koterije pošiljajo v vladno svoje eksponente, izvrševalce svojih ambicij in svojih interesov. Kje more biti tu zdravo razmerje med vladno in parlamentom? Kje moreta tu ostati na dostojni višini odgovornosti vlade in svoboda parlamenta? In kakšni razlogi vodijo to delo? Neki dogodiljaj na eni zadnjih sej demokratskega kluba je osvetlil tudi to. Posl. Čubrovič je napadel Krizmana kot aktivnega ministra, da pri oddajanju koncesij za izkoriščanje bosenških gozdov ni dovolj vpošteval državnih interesov. A Krizman ga je takoj zavrnil, češ da ga napada Čubrovič samo zato, ker sam ni dobil podobne koncesije v Črnigori. Za moralo te politike klasičen dokument!

+ Porodična politika. Ako je bilo že kaj nedolžnih ali pa slepih ljudi, ki so verjeli, da gre demokratom v resnici le za to, da v blagor države izvedejo svoj program in da se le zato tako krčevito oklepajo oblasti, so morali sedaj sprevideti, da so se grdo varali. Prav za noben politični program ne gre in uboga država je na vsem tem sramotnem političnem početju popolnoma nedolžna; gre edino le za oblast in za korita političnih porodič. Do tega spoznanja je sedaj prišel celo »Slov. narod«, ki piše v številki dne 6. t. m. s pogledom na sedanjo vladno krizo: »Kakršen je položaj, se ne moremo obraniti prpričanja, da vzroki kriz niso toliko izšli iz nasprotujočih si naziranj naših vodilnih državnikov glede bistvenih vprašanj državne politike, kakor iz osebnih in strankarskih motivov, kar bi ne smelo biti. Državni interesi so prvi in tem bi naj državniki vseh strank podrejali svoje strankarske in osebne ambicije. Zato želimo in zahtevamo, naj se že vendar izločijo iz naše politike osebnosti in strankarstva in naj bo našim državnikom edino vodilno geslo dobrobit države in naroda. Naj naši politiki in državniki vendar enkrat se spoznajo, da vodi politika, ki jo prakticirajo že tri leta, državo v pogubo in da je ona edina kriva, da se nahaja naša kraljevina na robu propada.« — Tako sedaj tudi »Narod« priznava, da grobokopi te države niso v vrstah opozicije, ampak v vrstah obeh strank, ki sta pri nas vzeli v zakup državotvornost. Doklej bo še trajala ta sramota?

+ Siti in lačni. Glasom uradnih poročil je bilo o priliki zadnjih velikih izgredov na Dunaju oplenjenih precejšnje število ljudi po hotelih in ulicah. Izmed teh »žrtev« naj jih navedemo nekaj. V hotelu »Bristol« je bilo uplenjeno dr. jur. Coty Zahoumu in Desire Ageninu 200 angleških

funtov, velike vsote mark, lir in dinarjev v vrednosti 12 milijonov kron, dalje garderoba, sestoječa iz 18 oblek, 2 dežnih plaščev, 1 kožuha, 30 svilenih srajc, 16 parov čevljev in žensko sliko v dragocenem okvirju. Dunajskemu zasebniku Ernestu Huppern je bil uplenjen 500.000 K vreden kožuh. Zasebnicema Emiliji Oswald in Elizabeti Kiss so izgredniki iztrgali iz rok ročni torbici, v katerih sta imeli denarja in nakita za nad milijon kron itd. Tisti, ki so ropali, so bili lačni in razcapinjeni. Razlika je izjavojoča. To seveda še nikogar ne opravičuje do roba, a prezreti takih stvari ne smemo.

Dnevni dogodki.

— In še enkrat — »potrošačke zadruge.« (Obupni klic iz vrst uradništva): Ali nas čujejo tam doli v Belgradu, ali nas ne čujejo? Če ne čujejo naših glasovnih klicev za od pomoč, morajo že čuti kruleče želodce. In videli bodo lahko prav kmalu goloto telesa skoz razdrapane zadnje ostanke oblek iz boljših dni. — Tisti pa, ki uživajo bogate dohodke iz denarjev, ki so se nam odtegnili za ustanovitev raznih nabavljalnih zadrug, a se pri tem stekli v veliko korito tam doli v Belgradu, tisti seveda ne slišijo niti klicev uradništva niti krulečih želodcev, niti ne vidijo skozi luknje naših in naših družin oblek. — A s prvim prihodom meseca se bo vsem javnim nameščencem zopet odtrgal zloglasni 10 % ni prispevek za proslule »potrošačke zadruge«. — In zopet se bodo stekali v tisto veliko posodo brez dna milijoni in milijoni našega denarja, v tisto korito v Belgradu, iz katerega se pita kdo ve kdo in iz katerega ne pride nazaj niti kaplja. Tovariši-uradniki: zakaj moramo trpeti vso to — rečemo lahko — zlorabo naših lastnih sredstev? Ali smemo sploh pričakovati, da bomo kdaj kaj imeli od tega, kar se nam proti naši volji siloma jemlje iz žepov? — Kje pa je tista slovitost in za uradništvo toliko »potrebna« potrošačka zadruga, ki bo rešila uradništvo na mah vse bede? Na zadnjem shodu javnih nameščencev smo sicer čuli v dosti pohlevnih besedah, da bomo zahtevali, da ostane odtegnjeni nam denar pri nas doma. Ali je kdo storil kak korak v tem pogledu? Pa če če bi ga tudi bil: denar bo romal zopet doli v Belgrad, in na naše zahteve, da naj da potem centrala kredit za zadruge, se bodo zopet smejali. Mi pa bomo še naprej lačni, raztrgani in bosi. — Protestirati moramo, da se nam sploh vinar odtegne v ta namen, ker si od vseh zadrug, pri katerih ima brez nas kontrole govoriti le centrala v Belgradu, ne obetamo prav ničesar. Celo opravičeni smo zahtevali, da se nam vrne že odtegnjeni denar. Uredbo in vse potrošačke in slične zadruge a la »Samopomoč« naj pa čimprej vzame vrag. — Mi Slovenci imamo v svojih konsumnih zadrugah prav dovolj prilike za izdatneje samopomoč, nego nam jo morejo dati uradoma diktirane, že ob rojstvu (ali še poprej) mrtve »potrošačke«. — »Haržite žinjajo« pravijo na Koroškem. Tako pravimo tudi mi.

— Darilo pesniku Stritarju. Pokrajinski namestnik je iz sredstev pokrajinske uprave poklonil pesniku Josipu Stritarju v Aspangu pri Dunaju znesek SHS K 10.000.

— Odlikovani ministri. Pred ostavko kabineta je bil podpisan ukaz, s katerim se odlikujejo ministri za trgovino in industrijo Joca Jovanović z redom Belega orla II. razreda, ministri dr. Marko Trifković, Svetozar Pribičević, dr. Vekoslav Kukovec in dr. Hinko Krizman pa z redom

Belega orla III. razreda. Ostali ministri so odlikovani z redom sv. Save I. razreda. — To je najvažnejši čin stare vlade.

— Še dvoje odlikovanj. Kralj Aleksander je odlikoval predsednika zakonodajne skupščine dr. Ribarja z redom Belega orla II. razreda, podpredsednika Vujičića pa z redom sv. Save I. razreda. Podpredsednika parlamenta Halibeg Hranica in Ivan Urek sta bila odlikovana že prej, in sicer 29. junija na predlog ministra za konstituantno.

— Včerajšnji koncert Lisinskega v Belgradu je sijajno uspel. Dvorana kazine je bila nabito polna. Občinstvo je navdušeno zahtevalo večkratno ponavljanje. Na koncu koncerta so bile iskrene ovacije. Lisinskega so obmetavali s cvetjem in okliti z vencem. Popoldne je Kolo srbskih sester priredilo v čast Lisinskemu čaj. V torek pojde Lisinski v Skopje, od tam pa v Niš.

— Novi vojaški pozivi. Proti veljavnim določilom vpoklicuje vojaška oblast na 6-tedenske orožne vaje rezerviste, ki so se že odzvali o priliki zadnje mobilizacije. Morda se to godi pomotno, ker so se bili fantje najbrže javili k oddelkom, h katerim niso spadali. Zato naj župani za vse tiste, ki so se mobilizaciji odzvali, nemudoma pošljejo vojaški komandi potrdilo, da so svoji dolžnosti že zadostili. Razen tega pa naj bi vojaška oblast upoštevala dejstvo, da je poročilo v »Jutru« o izvršeni demobilizaciji premotilo mnogo fantov, da so odšli iz Ljubljane nazaj domov, ne da bi se bili javili vojaški komandi. — Kakor čuje o, bodo še pred Božičem vpoklicani tudi novinci. Ne moremo verjeti, da bi hotela vojaška oblast s takim pozivom brez vsakega nujnega razloga kršiti družinska in verska čustva našega ljudstva.

— Tovarni vlak je skočil s tira predvčerajšnjim na belokranjski progi v bližini Bujarjev. En železničar je mrtev. Promet se vzdržuje s prestopanjem z vlaka v vlak. Vzrok nesreče so slabe tračnice in trhlji pragovi.

— Morilec Kunstelj aretiran. Pred več meseci je bila v Savljah zastrupljena neka dekleca. Sum je padel na njenega fanta Kunstlja, ki je od tedaj izginil. Pozneje je bil Kunstelj aretiran od laških karabinjerjev v Gorici. Te dni ga je italijansko orožništvo izročilo našemu, in je bil Kunstelj prepeljan v zapore tukajšnjega deželnega sodišča. Fant je izjavljal, da ne ve, zakaj je bil aretiran. Bo že izvedel preiskovalnega sodnika.

— Požar vojaških skladišč v Sofiji. Velik del vojaških skladišč v Sofiji je pogorel. Posebno je trpel oddelke, v katerem so bili shranjeni precizni stroji ter oddelke za municijo. Kako se je požar zanel, ni znano.

Ljubljanski dogodki.

Ij Miklavž med delavskimi sirotami. Včeraj zvečer je prišel Miklavž v spodnje prostore 1. delavskega konsumnega društva, kjer ga je čakalo nad 200 malih sirot, ki so prišle v spremstvu svojih vdovelih revnih mater, vdovelih očetov-delavcev, ali pa v spremstvu drugih dobrih ljudi. Vse te sirote je Miklavž po primernem lepem nagovoru obdaroval z raznim blagom za zimo. Tudi drugih odraslih članov konsumna se je nabralo večje število. Bil je lep družinski večer naše delavske gospodarske organizacije.

Ij Predavanje za inteligenco se bo vršilo na bogoslovni fakulteti danes ob 1/2 8. uri zvečer. Predava vseuč. prof. dr. Aleš Ušeničnik o bogoslovju kot znanosti.

Ijene bolezni. Čas je leno potekal. Strel je vstal, se oblekel in hodil po sobi gori in doli. Od časa do časa je pogledal skozi okno na ulico. Ljudje so bili živahnejši, saj je dež prenehal in nebo se je jasnilo. Sonce se je trudilo, da prodre s svojimi žarki zavese oblakov, ki so se trgali in trkali.

Proti poldnevju je bilo že solčno in tudi v Strelovem srcu je ležala vedrina. Napravil se je za ven in odhiti — ne v gostilno — temveč naravnost proti stanovanju gospoda Mraka. Na veliko žalost pa je zvedel, da se gospod Mrak ne počuti dobro, vsled česar mora biti v postelji in naj pride prihodnje dni enkrat. Strela je ta vest ozlovoljila, obenem ga pa navdala k živahnemu razmotrivanju: Bog ve, kaj je vzrok njegove bolezni.

In v takem razmišljanju in v dnevnem delu sta mu potekla dva dneva. Tretjega dne pa se je ponovno napotil, da obišče gospoda Mraka in ta ga je z veseljem in zaželjeno sprejel.

VI. Sedela sta v majhni, a lični sobici. Med postaranim gospodom in mladim Streloom se je razvil nad vse zanimiv dvogovor, ki je vsled svoje izvirnosti vreden, da ga priobčimo na tem mestu.

»Prav vesel sem, res, odkritosrčno sem vesel, gospod Strel, da ste prišli k meni. Nekaj posebnega vam moram povedati. Nekaj izrednega... Ali ste čuli o onih dogodkih, ki so zadnje dni...«

Ij Umrla je gospa Marija Bleiweis-Trsteniška roj. Kosova. Pokojnica je bila žena pokojnega primarija dr. Karla Bleiweisa-Trsteniškega, sina narodnega voditelja dr. Janeza Bleiweisa in mati mag. viš. svečnika Janka, zdravnika dr. Demetra, polkovnika Milana Bleiweisa in gospe Vide dr. Lukanove. Pokojnica je prejšnja leta sedela na človekoljubnem polju. Naj počiva v miru!

Ij Aretirani ubožci. Medtem ko se občinski svet peča z vprašanjem, kako v Ljubljani odpraviti berančenje in mestne ubože na drug način zadostno oskrbeti, so pretekli petek stražniki državne policije zabeli aretirati stare mestne uboge, ki so hodili prosjačiti. Med aretiranci, ki se nahajajo sedaj v zaporih, so 70—80letni starci in starke, kateri še nikdar niso imeli opravka s policijo in sodnijo. Naše mnenje je, da je prej treba reševati oskrbe — s tem se mestna občina baš pravkar peča — in šele potem naj se tako energično začne posojanje berančenja. Začne naj se pa pri simuliranih in spekuliranih in ne pri 70 do 80letnih ubožcih.

Ij Trčanje pozimi. Sneg je padel, mraz je prišel. Včasih je bilo strogo zapovedano, da morajo hodniki ob hlačah biti vedno očisti snega in posuti s pepelom, peškom ali žaganjem, da se prepreči nesreče. Sedanja policija pa te važne določbe glede zdravja in varnosti prebivalstva nič ne upošteva. Hodniki so posnaženi in potreseni le v toliko, kolikor to stori večini go-podarji sami. Drugih v to nihče ne sili. V interesu prebivalstva je, da se to določba izvršuje.

Naša društva.

d Šenjakovski Grel. Danes zvečer ob osmih fantovski večer. Udeležite se točno vsi člani! — Bog živi! — Predsednik.

d Krekova prosveta. Zveza uradnic in trg. nastavljen obdeva vse članice, da se jutri ne vrši predavanje kot po navadi, ampak prihodnje sredo t. j. dne 14. dec. ob 7. uri zvečer. Najprej bo kratko predavanje nato se bo pa vršil občni zbor. Članice se vabijo, da se obnega zboru udeležijo polnoštevilno. — Odbor.

Gospodarstvo.

— Zanimiva statistika. Ameriška tovarnica avtomobilov je prodala v enem mesecu 6500 avtomobilov, in sicer: 1774 poljedelcem, 1051 delavcem po raznih dejetih, namreč: 424 avtomobilov rudarjem, 129 avtomobilov delavcem v petrolej-kih čistilnicah, 141 avtomobilov tvorniškim mojstrim ter 10 delavcem po predilnicah; dalje 213 avtomobilov železniškim nameščencem, 509 avtomobilov trgovcem, 336 avtomobilov trgovskim nameščencem, 188 avtomobilov zdravnikom, inženirjem 113, uradnikom 133, bankirjem 84. Iz tega se da sklepati, kako važno prometno sredstvo je postal avtomobil v Zedinjenih državah, ko je ena sama tovarnica v enem mesecu prodala 6500 avtomobilskih voz, in sicer: 125 delavcem, 1774 poljedelcem ter 944 trgovcem. V avgustu se je prodalo v Zedinjenih državah vsega skupaj 40.000 avtomobilov.

— Bodočnost ameriške industrije. Ameriški jeklarski magnat Charles Schwab je nedavno izjavil povodom neke prireditve: »Sedanji zastoj v ameriški industriji me prav nič ne vznemirja. Mi smo bili vzporedi (v vojni) veliko veselico in se opijali s prospehom, danes pa imamo mačka. Ta maček pa bo prešel in naše stališče bo v bodoče trdnješe, nego je bilo kdaj prej. Dokler si bom mogel izposoditi en dolar, ga bom stavil na procvit in bodoči prospek ameriške industrije. Prepričan sem, da bo postala ta naša slavna zemlja glavna delavnica sveta. Živimo v predvečer največjega razvoja v zgodovini Amerike.«

»Novi čas« v vsako hišo!

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Več krojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni sprejme takoj. Samostojni dobri protigarancijski del na dom. — Stalno delo zasigurano. — Vpraša se Ljubljana, Emonska cesta št. 8 v pisarni. 110

Tovarna

JOS. REICH Garba vankovski blago. Kmetično čistilne obleke. Se oblikovavnik, za pss nice in srajce

Ljubljana, P. Ljanski nas p 4. I. odružnica: Se enburgova ul. 4.

Podružnice: Maribor Novo mesto Kočevje Gosposka ul. 38. Glavni trg. Štev. 38.

F. GRUMAT LUBLJANA

Us'ovrst'no maslo in t'anine po konkurentni ceni. Mestni trg 25 l.

Mož z vijoličastim pajčolanom.

Spisal Tranquille Chevreau. — Prevel M. J. (Dalje.)

Strel je bil ves izmučen in brez moči. Skušal se je hrabriti in se tolažiti: »najbrže je kdo pozabil zakleniti vrata« in podobno in je stopil na prvo stopnico. Ker je bila tema kot v rogu, se je varno oprijemal ročaja in tipal počasi, počasi navzgor. Vsaka sekunda se mu je zdela cela večnost. V mislih je videl najgroznejše slike, spomine vseh povesti, ki jih je čital in ki so se zdaj stajale v grozno poročbo, v neizrazljivo grozo, ki je strmela nanj iz vsakega kota in mu jemala moč vsake svobodne volje. Slednjič se je vendar priplazil do prvega nadstropja. Ker so od tu vodile stopnice na levo in desno stran, je moral prižgati žveplenko, da bi ne zašel v krivo smer. S tre očimi rokami je iskal po žepih, dokler ni slednjič privlekel škatljico vžigalice. Notri je bila samo še ena žveplenka. Z vso previdnostjo in dasiravno je bil v največjem razburjenju, je prasnol ob škatljico in posvetil. Toda — o, groza — par korakov pred njim je stal na stopnicah mož v črni halji in strmel nanj, nanj nanj.

V tem hipu je vsled ostrega prepriha žveplenka ugasnila in Strel se je nahajal v popolni temi! Groza! Groza!

Zavedel se je le strašne slike in v glavo mu je šinila strašna misel:

Mož z vijoličastim pajčolanom!!

Nato je kot brezumen zdiral ne meneč se, kam ne kod, dokler ni treščil ves zasopljn v svojo sobo, ki jo je dvakrat zaklenil in se oblečen vrgel na posteljo, brez misli, brez čustev, prazen in top do onemoglosti.

V. Drugo jutro se je Strel šele pozno prebudil. Gospodinja, ki mu je prinesla zajuterk je tožil glavobol in ji dal pisemce, ki naj ga poneso v pisarno kot opravičilo njegove odsotnosti.

Nato je prižgal cigareto in se udal premišljevanju o sinočnem dogodku na stopnicah. Torej res, res, je ponavljal v drhtavosti, ki je ni mogel obvladati. Vendarle sem ga videl!

Istočasno pa se je spomnil svojega bega in se zasramoval svojega včerajšnjega strahu. Tolažil in opravičeval se je s tem, da je bil vsled dnevnih razburjenj opravičen k svojemu »begu« in bil obenem vzradoščen, da se mu je vendarle izpolnila dolgoletna nada doživeti nekaj izvanrednega. Za sedaj mu je bilo že to dovolj in za prvo je hotel ves potek povedati svojemu edinemu prijatelju, staremu Mraku, ki se z njim že par dni ni videl, odkar je on odpotoval iz mesta. Na vsak način je hotel obiskati ga čimprej. Toda sedaj je bilo nemogoče. Vsaj do opoldne je moral ostati doma, da bi ne izdal svoje namiš-